

uygulama ve etkileşim konusunda yetersizliklerine gönderme yapmakta ve bu becerilerin dijital göçmenler için tamamen yabancı olduğunu iddia etmektedir. Prensky'ye göre "günümüzde Dijital Yerlilerin hepsi bilgisayarların, internetin ve video oyunlarının dijital dilini ana dilleri gibi konuşuyorlar. (...) Dijital yerliler enformasyonu çok hızlı alırlar. Paralel süreçleri ve çoklu görevleri tercih ediyorlar. Görselleri metinlerden daha çok tercih ederler. Rasgele erişimi tercih ederler. Ağ bağlantısı olduğunda çok etkili iş yaparlar" (2001a).

Prensky dijital yerlilik konusunda en çok taranan ve görüşleri üzerine tartışılan araştırmacıdır. Koutropoulos, 2011 yılında Dijital Yerliler: 10 yıl sonra makalesini Prensky'nin dijital yerliler kavramını eleştirmek üzere yazmıştır. Koutropoulos, Prensky'nin bu tanımlamayı yaparken çok genellemeci bir tavır sergilediği üzerinde durmuştur. Gün içinde usanan, canı sıkılan bireylerin Prensky'nin sınıflamasındaki dijital yerli veya dijital göçmen fark etmeksizin aynı şekilde hayal kurduğunu dile getirmektedir. Böyle bir durumla karşılaşan bireyin yapacağı işe odaklanmak yerine, teknolojiden faydalanarak kafasını dağıttığını belirtmektedir. Kısacası Koutropoulos, Prensky'nin dijital yerli sınıflamasına bakmaksızın, bu tip durumlarda, insanların işten ziyade daha eğlenceli şeyleri tercih ettiğini dile getirmektedir. Ayrıca insan beyninin bir ömür yaşamışlıklarla geliştiğini, değiştiğini ve imkanlar dahilinde yaş her ne olursa olsun kullanmak durumunda olduğu teknolojik ürünlere uyum sağladığından da bahsetmektedir. Koutropoulos, dijital yerli ve dijital göçmen olarak jenerasyonları streotipleştirmeden önce dikkat edilmesi gereken başka hususlar olduğunu dile getirmektedir. Koutropoulos'a göre teknolojinin içine doğmuşluktan ziyade nerede yaşadığınız ve sosyo-ekonomik durumunuz teknoloji kullanımı açısından daha önemli etkenlerdir. Koutropoulos, belli araçları veya teknolojileri kullanma sıklığımızın, kullanma nedenimizin ve bu kullanımların davranışlarımız üzerindeki manipülasyon etkisinin de önemli faktörler olduğundan bahsetmektedir. Koutropoulos, sonuç olarak Prensky'nin yaptığı şekliyle streotipleştirmenin yanlış olduğunu savunmakta ve dijital yerliler ve dijital göçmenler yerine, teknolojiye ulaşabilmek ve onu kullanabilmek üzerinden 'İmtiyazlılar ve İmtiyazsızlar'diye ikili bir ayrıma gitmektedir.

Günther (2012) ise daha önceleri yeni teknolojilerin ilk kullanımının ve topluma yerleştirilmesinin yaş büyük bireyler tarafından yapılırken, günümüzde yeni teknolojilerin öncelikle gençler tarafından kullanıldığına dikkat çekmektedir. Prensky'den farklı düşünen Günther, yaştan ziyade teknoloji öncülükleri, takipçileri ve teknoloji kullanımını reddedenler olarak toplumdaki bireyleri üçe ayırmaktadır. Günther, teknoloji kullanımına yatkın olup öncülük edenlerin toplumun üçte birini oluşturduğunu, öncülük eden piyonların diğer üçte biri ve geriye kalan üçte birine ise teknoloji kullanımını reddedenlerden oluştuğunu iddia etmektedir. Ayrıca Günther teknoloji kullanımının insanların davranışlarını da değiştirdiğine değinmektedir. Bazı davranışların bu değişikliklerle kaybolduğunu bazı davranışların da kazanıldığını söylemektedir.

Van Slyke (2003) ise Prensky tarafından yapılan dijital yerli/göçmen benzetmelerini teknolojiyi iyi kullanan ve kullanamayanlar arasındaki ayrımı yapmak açısından kullanışlı bulurken, diğer yandan bunun jenerasyonlara endekslenmesini doğru bulmamaktadır. Gençlerin tümünü teknoloji düşkünü olarak tanımlamanın doğru olmayacağı, böyle bir stereotipi yaratmanın yanlışlığını vurgulamaktadır. Van Slyke, Koutropoulos gibi kalıp yargılar yaratmadan hareket etmek gerektiğine dikkat çekmektedir.

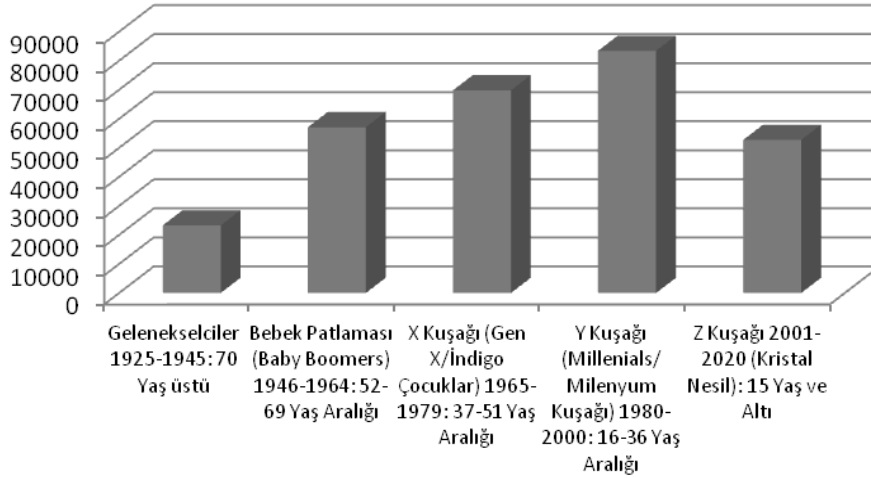
Kuşaklar arası farklılık, kültürel değerler arası farklılığı beraberinde getirmektedir. Çalışmanın bulgular kısmında Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan bireylerin internet ve sosyal medya kullanımında kuşaklar arası farklılık olup olmadığı araştırılacak konular arasındadır.

1.1. Kuzey Kıbrıs'ta Kuşakların Sınıflandırması

Kuzey Kıbrıs'ta en son nüfus sayımı Nisan 2011'de gerçekleştirilmiştir. Sayım sonuçlarına göre Kuzey Kıbrıs'ta 286,257 kişi yaşamaktadır. Bunların sadece 190,494'ü KKTC vatandaşıdır. Toplam nüfusun sadece 136,362 (%47.64) kişisi, hem anne hem de babası Kıbrıs doğumlu olan Kıbrıslı Türk kategorisindedir. %47.64'ün Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan tüm toplumu temsil etmesinin pek mümkün olmadığı düşünülmektedir. Anlamlı bir araştırma sonucuna ulaşabilmek için araştırma örneklemini Kuzey Kıbrıs'ta ikamet eden ülkede belli bir yıl yaşamışlığı olan 118 kişiye rasgele seçim şeklinde belirlenmiştir. Araştırma yapılırken KKTC Devlet Planlama Örgütü'nün (DPÖ) yaş grubu ayrımı olan beş yaş aralığı kıstas alınmıştır. Araştırma 15 yaş ve üstü bireylere uyarlanmıştır.

2011 nüfus sayımlarına göre Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan nüfus dünya genelinde geçerli olan kuşak sınıflandırmasına göre ayrıştırılmış ve araştırmanın kuşaklar arası farklılıklar konusunda herhangi anlamlı bir sonuç verip vermeyeceği anlaşılmaya çalışılmıştır. Son nüfus sayımının 2011 yılında yapılmış olması, günümüzü temsil etmemesi dolayısıyla çalışma açısından negatif bir etkidir.

Şekil 1: Kuzey Kıbrıs'ta Yaşam Süren Kuşakların Sınıflandırılması¹

Tablo 1: Kuzey Kıbrıs'ta Yaşam Süren Kuşakların Sınıflandırılması

Kuşak	Toplam	Yüzdeler
Gelenekselciler 1925-1945: 70 Yaş üstü	23,258	%8
Bebek Patlaması (Baby Boomers) 1946-1964: 52-69 Yaş Aralığı	57,085	%20
X Kuşağı (Gen X / İndigo Çocuklar) 1965-1979: 37-51 Yaş Aralığı	69,795	%24
Y Kuşağı (Millenials/ Milenyum Kuşağı) 1980-2000: 16-36 Yaş Aralığı	83,409	%29
Z Kuşağı 2001-2020 (Kristal Nesil): 15 Yaş ve Altı	52,710	%19
Toplam	286,257	%100

Gelenekselciler denilen ve şu anda 70 yaş üzeri sayılan kuşak 2011'de nüfusun %8'ini oluşturmaktaydı. Aradan beş yıl geçtiğini hesaba katarsak bu oranın daha da azaldığını tahmin edebilmekteyiz. Bu kuşakta değerlendirilen kişilerin yaş ilerlemesine bağlı olarak bazı reflekslerinin yavaşladığını, Y kuşağında veya Z kuşağındaki bir bireye nazaran beyin gelişim ve hücre yenilenmesinin yavaşladığını, kimi zaman tansiyon, diyabet, kolesterol, romatizma, kalp-damar, vb. yaşlılığa, genlere ve yaşam tarzına bağlı oluşabilecek rahatsızlıklar nedeniyle kullandıkları ilaçların bazı yan etkilerine maruz kaldıklarını unutmamakta fayda vardır. Örneğin şeker hastası bir bireyde unutkanlığın yüksek düzeyde olduğu bilinmektedir. Veya sağlık problemi yaşayan bir bireyin her daim önceliği teknoloji takibinden ziyade sağlık konuları olmaktadır.

Kuzey Kıbrıs'ta yaşayıp, Kıbrıs doğumlu olan veya savaş dolayısıyla Türkiye'den Kıbrıs'a asker olarak 1974'de gelip yerleşen kimseler Bebek Patlaması kuşağında yer almaktadır. Kuzey Kıbrıs nüfusunun 2011 sayımlarına göre %20'sini kapsayan (ki bu oran muhakkak surette azalmıştır) bu neslin gençlik yılları mücahitlik, askerlik, yokluk ve zorluklarla geçmiştir. Burada 1974 Savaşı sonrasında Geçici Yönetim'in,

¹Şekil 1, KKTC Devlet Planlama Örgütü'nün yayınladığı Tabiiyet, Yaş Grubu ve Cinsiyete göre sürekli ikamet eden 2011 nüfus verileri, Pew Research Center's Internet & American Life Project, Generations 2010'daki kuşak sınıflandırmaları ve Binark ve Karataş tarafından Aralık 2015'te TBD 32. Ulusal Bilişim Kurultayı sunumundan faydalanılarak ve harmanlama yapılarak hazırlanmıştır.)

1975’de Kıbrıs Türk Federe Devleti’nin, ardından 1983’de KKTC’nin ilanı, göçler, yeniden kurgulanan hayatları yaşayan bir nesilden bahsedilmektedir. Kuzey Kıbrıs’ta bu dönemin insanlarını çocuk veya genç olamadan yetişkinliğe geçen bir kuşak diye tanımlamak mümkündür. Bu nesil, kendi yaşadıkları sıkıntıları çocuklarına yaşatmak istemeyen bir kuşaktır da.

İlk kişisel bilgisayar satışı X Kuşağı’na denk gelmektedir. Binark ve Karataş (2015) bu rastlantının, kuşağın gelişen teknoloji alışkanlıklarının altyapısını oluşturduğu izlenimi verdiğini söylemektedir. X Kuşağı, Kuzey Kıbrıs’ta yaşam sürdüren nüfusun %24’ünü oluşturan en kalabalık ikinci kuşaktır. Bu dönemde yer alan bireylerin birçoğu eğer Kıbrıs doğumlu ise ya 1963-1974 yılları arasında yaşanan Türk-Rum (İngiltere, Türkiye ve Yunanistan garanti ülkelerinin de dahil olduğu) savaşının içinde, ya da hemen savaş sonrası dönemde doğmuştur. Savaş yaraları sarmaya çalışan bir ülkede temel ihtiyaçlar çok daha önemli olmaktadır, teknolojik gelişimler ise lüks sınıfında değerlendirilmektedir.

Y Kuşağında “yer alan kişiler akıllı, özgürlüklerine düşkün, teknoloji tutkunu ve teknoloji kullanımını iyi bilen bir kuşak olarak tanımlanmaktadır. Günlerinin yaklaşık on beş saati medya ve iletişim teknolojileri ile etkileşim halinde geçen bu kuşak için hayatlarını rahat yaşamak çok önemlidir” (Binark ve Karataş, 2015). 2011 nüfus sayımlarına göre Kuzey Kıbrıs’ta ikamet eden 286,257 kişinin %29’unu oluşturan en kalabalık kuşaktır. Dijital medyanın cazibesıyla büyüyen ilk kuşak olma özelliğine sahip Y kuşağı üyelerinin üçte ikisi, beş yaşından önce bilgisayarla tanışmıştır (Binark ve Karataş, 2015).

2000-2020 yılları arasında doğanlardan oluşan Z Kuşağı nesil kristalleri olarak da adlandırılmaktadır. Henüz doğmamış bireyleri de kapsayan bu nesil Kuzey Kıbrıs’ta yaşayan tüm nüfusun KKTC DPÖ 2011 nüfus sayımı verileri doğrultusunda %19’unu oluşturmaktadır. Bugün nüfus sayımı olsa son beş yılda (2011 Nisan ayından itibaren doğan ve ölen kişiler, yukarıda hesaplanmış kuşakların farklı oranlarda çıkmasını sağlayacaktır. Bilhassa geleneksel kuşağa dahil olanların sayısının azalacağı, Z kuşağına dahil olan nüfusun da yüksek artış göstereceği tahmin edilmektedir. Ancak çalışma açısından Z kuşağı değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

Lükslü’ye (2005:69-70) göre Gençlik biyolojik ve statik bir kimlik olmaktan ziyade; içinde bulunan sosyo-kültürel yapıya uyum gösteren devingen bir toplumsal kategoridir. Sanayi öncesi toplumlarda yetişkinlik ve çocukluk evresi arasındaki geçiş dönemini ifade eden gençlik dönemi, on dokuzuncu yüzyıla birlikte; kentleşme ve sanayileşme gibi sosyal süreçlerin ortaya çıkmasıyla gençlik dönemi daha uzun sürmeye başlamıştır.

Ne yetişkin, ne çocuk, ne kendine yetebilen ne de yetemeyen, iki arada bir derede olunan dönem ‘gençlik’. Kendini kanıtlama, kimlik kurgulama galesi ile sosyal medya kullanımı ve kendini orada şekillendirmeye çalışma çabasının görüldüğü bir dönem.

Castells’in “Ağ Toplumunun Yükselişi” kitaplarında incelediği ‘dijital yerli’ kavramı kuşaklar arası farklılıkları açıklarken aydınlatıcıdır. Castells’in Prensky’den esinlenerek kullandığı bu kavram, doğduğu andan itibaren bilgisayar, cep telefonu ve internet ile büyüyen insanlar için kullanılmaktadır. Bu kuşak 1980 sonrasında kapsamaktadır. Bu kuşağın içinde doğan bireyler enformasyon toplumu dinamiklerine çok rahat uyum sağlamak ve etkin bir şekilde bilgisayar, tablet, akıllı telefonlar aracılığıyla interneti, yeni medyayı ve sosyal ağları sıklıkla kullanmaktadırlar. Yeni teknoloji türlerini yoğun kullanım sıklığı gösteren bu kuşak gerçeklik algısını da sosyal ağlar üzerinden yaşamaktadır. Castells bu durumu ‘gerçek sanallık’ kavramıyla izah etmektedir. Gençlik; tüketim, serbest zaman faaliyetleri vb. şeylerle ilgili olarak kendi değerlerini geliştirir ve genellikle bu değerler, yetişkinlerinkinden farklıdır (Akan, 1994:874).

Gençlik çalışmaları yapan Boyd (2014:13), gençlerin sosyal medya ortamında yetişkinlere göre daha mutlu ve konforlu olduklarını çünkü hayattaki şeylerin teknolojiye bağlı olarak nasıl değiştiklerini analiz etmeye çalışmadıklarını, basitçe teknolojinin içinde verili olduğu bir toplumsala ulaşma çabası içinde olduklarını söylemektedir. Günümüz gençleri teknolojinin olanaklarının içine doğup büyüyen bir neslin temsilcileridir. Bu çalışmada teknolojinin içine doğanlar ve teknolojinin içine doğmayanlar ayrımı yapılarak sosyal medya kullanımı incelemesi yapılmaya çalışılmaktadır.